

Розуля А.О., полковник служби цивільного захисту, начальник Навчально-методичного центру ЦЗ та БЖД Львівської області;

Ільчишин О.Ф., методист обласного методичного кабінету НМЦ ЦЗ та БЖД Львівської області

КЕЙС-МЕТОД ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У СФЕРІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

На сучасному етапі розвитку освіти, поряд із традиційними методами та прийомами, все більшої популярності набуває інтерактивне навчання. У контексті інтерактивного навчання розроблено технологію проведення інтерактивних лекцій, проектні технології, тренінги та ін. Одна з таких технологій отримала назву «Case study», або «Кейс-метод».

Батьківщиною кейс-методу є США. Розпочалось використання цього методу ще на початку ХХ століття в галузі права та медицини. Однак провідна роль у поширенні кейс-методу належить Гарвардській школі бізнесу. На початку 20-х років минулого століття Дін Донхем, декан Гарвардської школи управління бізнесом переконав своїх колег-викладачів використовувати цей метод на заняттях. Навчання відбувалося за схемою, коли учні-практики пропонували конкретну ситуацію (проблему), а потім робили аналіз проблеми та надавали відповідні рекомендації.

Кейс-метод – це завжди моделювання життєвої ситуації, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. Він сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми, розвиває здібності проводити аналіз і діагностику проблем.

Проблеми (ситуації), які розглядаються в кейсі, мають бути правдивими, реалістичними, однак, в той же час, не обтяженими деталями та бути за тематикою пов'язаними з матеріалом, що вивчається. Добрим вважається кейс, який відповідає десяти характеристикам якісного кейсу: бути вміло розказаною історією, стосуватися важливої проблеми, описувати драматичну ситуацію з прийняттям критичного рішення, містити конкретні порівняння, надавати можливість для узагальнення висновків, мати центрального героя, давати змогу оцінити ефективність вже прийнятих раніше рішень, бути оптимальним за розміром та містити оптимальний обсяг інформації [1].

Коротко кажучи, кейс-метод має сприяти вдосконаленню здатності ізолювати проблеми та приймати ефективні рішення. Крім цього, такий метод вчить слухачів аналізувати та розробляти програми дій, що, у свою чергу, мотивує їх до правильної поведінки у разі, коли настане час діяти в реальній ситуації.

Несхожість кейс-методу з іншими видами занять полягає в тому, що для розв'язку завдань є наявність декількох варіантів, саме під час вирі-

шення яких слухачі вчать, використовувати теоретичні знання та набувають практичних навичок. Це одночасно і вид завдання, і джерело інформації для його виконання. Але, щоб не втратити інтерес до розв'язання кейсу, слухачі спочатку мають набути необхідних навичок та знань у сфері з питань цивільного захисту. Обов'язок викладача при застосуванні кейс-методу полягає в тому, щоб створити в навчальній аудиторії такі умови, які б дозволили розвинути у слухачів вміння критично мислити, спонукати їх до того, щоб у процесі дискусії поділитися власними думками, знаннями, ідеями та досвідом [2].

Через те, що знання, отримані слухачами навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, повинні носити більш практичний характер, наближений до прийняття вірних та швидких рішень у різноманітних надзвичайних ситуаціях, основне завдання кейсу – застосування слухачами набутих знань для розв'язання даної ситуації та формування навичок поведінки в даній надзвичайній ситуації.

Розглянемо, до прикладу, наступну надзвичайну ситуацію, яку можна подати у вигляді кейс-методу: поблизу навчального закладу сталася дорожньо-транспортна пригода, внаслідок якої перевернулася автоцистерна з небезпечною хімічною речовиною (азотна кислота). Охоронець школи, почувши їдкий подразливий запах ззовні, негайно повідомив про те, що сталося, керівника закладу освіти.

Завдання кейсу:

1. Змодельуйте послідовність дій директора закладу освіти у випадку можливого ураження території школи азотною кислотою.
2. Яким чином здійснюється оповіщення у закладі освіти у випадку можливого ураження хімічно небезпечною речовиною?
3. Поясніть алгоритм дій особи, яка відповідає за евакуацію.
4. Чи є необхідність у повідомленні батьків дітей молодшої школи у разі проведення евакуації?
5. Чи потрібне проведення дегазації приміщення у даному випадку?

Звичайно, використання кейс-методу в навчальному процесі не вирішить всіх проблем і не повинно стати самоціллю. Він має застосовуватися нарівні з іншими методами викладання. Найбільшого ефекту можна досягти при розумному поєднанні традиційних та інтерактивних технологій навчання, коли вони взаємопов'язані та доповнюють один одного.

ЛІТЕРАТУРА

1. Юлдашев З. Ю. Инновационные методы обучения: Особенности метода кейс-стади метода обучения и пути его практического использования / З. Ю. Юлдашев, Ш. И. Бобохужаев. – Ташкент : IQTISOD-MOLIYA, 2006. – 88 с.

2. Гребенькова Г.В. Кейс-метод у професійному навчанні / Г.В. Гребенькова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://docus.me/d/904577/>.

Рябчук Т.Г., майор служби цивільного захисту, викладач навчального пункту Аварійно-рятувального загону спеціального призначення УДСНС України у Закарпатській області;

Егрецька М.С., викладач навчального пункту Аварійно-рятувального загону спеціального призначення УДСНС України у Закарпатській області

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ І ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У НАВЧАЛЬНИХ ПУНКТАХ ДЛЯ УПРАВЛІНЬ ДСНС УКРАЇНИ

Сучасні технології в освіті розглядаються як засіб, за допомогою якого може бути реалізована нова освітня парадигма. Тенденції розвитку освітніх технологій безпосередньо пов'язані з гуманізацією освіти, що сприяє самоактуалізації й самореалізації особистості. Термін «освітні технології» – більш ємний, ніж «технології навчання», бо він має на увазі ще й виховний аспект, пов'язаний з формуванням і розвитком особистісних якостей слухачів.

У документах ЮНЕСКО технологія навчання розглядається як системний метод створення, застосування і визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії. Це визначення технології, як і безліч подібних йому, не може претендувати на повноту і точність, незважаючи на те, що безперервно з'являються нові (екологічні, космічні, інформаційні) технології.

Ідея вдосконалення освіти може бути реалізована в сучасних умовах, якщо ефективно вирішити завдання з передачі накопиченого досвіду: навчити методам роботи з інформацією, методам створення нових знань, а найважливіше – методам підтримки необхідного рівня знань. Тому кожному викладачеві й слухачеві для оволодіння процесами «викладання» і «вчення» «бажано володіти трьома мовами: рідною мовою, мовою науки, мовою технології», розглядаючи їх як основи професійної діяльності.

За допомогою технології інтелектуальна інформація переводиться на мову практичних рішень. Технологія – це і способи діяльності, і те, як особистість бере участь у діяльності. «Будь-яка ж діяльність може бути або технологією, або мистецтвом. Мистецтво ґрунтується на інтуїції, технологія – на науці. З мистецтва все починається, технологією закінчується, щоб потім весь процес почався знову».

Технологія – від грецьких слів *techno* (мистецтво, ремесло, наука) і *logos* (поняття, вчення). У словнику іноземних слів: «технологія – сукупність знань про способи і засоби проведення виробничих процесів».